

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt tirsdag den 26. februar 2019

Sag 68/2018

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Martin Cumberland)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Retten i Svendborg den 1. februar 2018 og af Østre Landsrets 13. afdeling den 16. februar 2018.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Thomas Rørdam, Lars Hjortnæs og Jens Kruse Mikkelsen.

Påstande

Kærende, anklagemyndigheden, har nedlagt påstand om ændring af Østre Landsrets kendelse, således at straffesagen mod T, hvor anklagemyndigheden agter at nedlægge påstand om, at det har sit forblivende med den tidligere idømte forvaring, kan behandles uden medvirken af nævninger.

Indkærede, T, har nedlagt påstand om stadfæstelse.

Sagsfremstilling

Ved Østre Landsrets dom af 9. oktober 2012 blev T under en nævnings sag dømt for ulovlig frihedsberøvelse, jf. straffelovens § 261, stk. 1, grov vold i gentagelsestilfælde, jf.

straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, røveri, jf. straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, trusler, jf. straffelovens § 266, og overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, om vold eller trusler

mod tjenestemand i funktion. Han blev ved dommen idømt forvaring i medfør af straffelovens § 70.

Foranstaltningen mod T er efterfølgende blevet opretholdt flere gange.

Ved anklageskrift af 11. maj 2017, tillægsanklageskrift nr. 1 af 22. november 2017 og tillægsanklageskrift nr. 2 af 1. december 2017 er der rejst tiltale mod T for flere overtrædelser af straffelovens § 119, stk. 1, og § 121 begået over for fængselspersonalet i Nyborg Statsfængsel. Det var angivet i anklageskrifterne, at anklagemyndigheden nedlagde påstand om fængselsstraf, og at der var tale om en domsmandssag. T har nægtet sig skyldig.

Straffesagen mod T blev berammet til hovedforhandling ved Retten i Svendborg til foretagelse den 1. februar 2018.

Den 30. januar 2018 indstillede Fyns Politi til Statsadvokaten i Viborg, at der over for T skulle nedlægges påstand om fængselsstraf, alternativt om opretholdelse af den igangværende foranstaltning.

Den 31. januar 2018 traf statsadvokaten beslutning om, at der under sagen skulle nedlægges påstand om, at det har sit forblivende med forvaringen idømt ved Østre Landsrets dom af 9. oktober 2012.

Ved hovedforhandlingens start den 1. februar 2018 tilkendegav den mødende anklager, at der ikke fra anklagemyndighedens side ville blive nedlagt påstand om fængselsstraf som anført i anklageskriftet, men at der i stedet ville blive nedlagt påstand om, at det har sit forblivende med den af Østre Landsret den 9. oktober 2012 idømte forvaring. Anklagemyndigheden begærede samtidig sagen behandlet uden medvirken af nævninger. Forsvareren påstod på vegne af T sagen afvist, fordi anklagemyndighedens seneste påstand krævede medvirken af nævninger.

Ved kendelse af samme dato afviste Retten i Svendborg sagen. I kendelsen hedder det bl.a.:

”Sager, hvori der er spørgsmål om forvaring, jf. straffelovens § 70, behandles efter retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 2, under medvirken af nævninger.

Straffelovens § 72, stk. 3, indeholder hjemmel til, at retten uden medvirken af nævninger ved kendelse kan træffe afgørelse om ophævelse eller ændring af en foranstaltning omfattet af straffelovens § 72, stk. 2, jf. § 70, herunder ændring i anledning af ny kriminalitet, og en sådan behandlingsmåde forudsætter ved ny kriminalitet, at der foreligger erkendelse. I modsat fald må afgørelsen vedrørende stillingtagen til ny kriminalitet træffes ved ny dom.

Tiltalte har nægtet sig skyldig, og der er rejst tiltale ved anklageskrift af den 11. maj 2017, ved tillægsanklageskrift nr. 1 af den 22. november 2017 og ved tillægsanklageskrift nr. 2 af den 1. december 2017. Dette indebærer, at retten, såfremt tiltalte findes skyldig, ved dom skal tage stilling til hvilken sanktion, der skal idømmes.

Anklagemyndigheden har ved retsmødets start tilkendegivet, at anklagemyndigheden ikke, som anført i anklageskriftet, vil nedlægge påstand om fængselsstraf, men derimod vil nedlægge påstand om, at det har sit forblivende med den af Østre Landsret den 9. oktober 2012 idømte dom til forvaring.

Som anklagemyndighedens påstand er formuleret, vil dette efter rettens opfattelse indebære en stillingtagen til spørgsmålet om forvaring som sanktion for den nu begåede kriminalitet, og påstanden må i lighed med en påstand om dom til forvaring kræve medvirken af nævninger, jf. retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 2. Der er hverken i bestemmelsens ordlyd eller i dens forarbejder grundlag for at anlægge en fortolkning, hvorefter dom i anledning af ny kriminalitet om, at det har sit forblivende med den allerede afsagte dom til forvaring, kan afsiges uden medvirken af nævninger.

Anklagemyndighedens anmodning om behandling af straffesagen uden medvirken af nævninger, tages herefter ikke til følge...”

Anklagemyndigheden kærede byrettens kendelse til Østre Landsret, som den 16. februar 2018 stadfæstede kendelsen i henhold til grundene.

Anbringender

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at sagen mod T ikke skal behandles under medvirken af nævninger. Der er hverken efter ordlyden eller forarbejderne til retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 2, grundlag for en fortolkning, hvorefter bestemmelsen skal finde anvendelse i en sag, hvor der nedlægges påstand om, at det har sit forblivende med en allerede idømt forvaring.

Det fremgår af forarbejderne til grundloven af 1849, at nævninger alene skulle deltage og dømme i de vigtigere straffesager, og dette er gentaget flere gange i forarbejderne til retsplejelovens § 686. Proceskommissionen af 1868 pegede på det nødvendige i at afveje hensynet til at opnå den mest vidtgående retssikkerhed (under medvirken af nævninger) over for den betydelige arbejdsbyrde, som nævningeordningen indebærer. På baggrund af tilkendegivelserne i forarbejderne kan det næppe have været hensigten, at en sag som den foreliggende skal behandles under medvirken af nævninger.

Anklagemyndighedens påstand i sagen er mindre indgribende over for den forvaringsdømte end en påstand om fængselsstraf, der i medfør af retsplejelovens § 686, stk. 2, behandles som en domsmandssag. Anklagemyndighedens påstand i den foreliggende sag er også mindre indgribende over for den forvaringsdømte end en påstand om genindsættelse, jf. herved afgørelsen i UfR 1989.516 V, hvor nævningebehandling blev afvist i en sådan situation.

T har anført navnlig, at der i den foreliggende situation ikke er hjemmel til at fravige retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 2, hvorefter sagen skal behandles under medvirken af nævninger.

Retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 2, er efter sin ordlyd klar. Det fremgår direkte af bestemmelsens ordlyd, at sager, hvori der er ”spørgsmål” om forvaring, behandles under medvirken af nævninger. Det kan ikke kræves, at bestemmelsen skal indeholde en udtømmende liste med angivelse af alle tænkelige scenarier, der kan opstå i forbindelse med spørgsmål om forvaring. Der skal i den foreliggende sag, som angår ny kriminalitet, og hvor han nægter sig skyldig, afsiges en ny dom, hvor retten skal tage stilling til, hvilken sanktion der skal idømmes. Uanset om denne sanktion alene måtte blive, at det har sit forblivende med den allerede idømte forvaringsdom, vil der – isoleret set – være tale om valg af forvaring som sanktion. Forvaring er, uanset om det er i fortsættelse af en allerede idømt forvaring, en af lovens strengeste sanktioner, hvilket tilsiger, at sagen skal behandles under medvirken af nævninger.

Der er ikke grundlag for anklagemyndighedens fortolkning af retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 2. Anklagemyndighedens synspunkt om, at det næppe kan have været hensigten med nævningebehandling i nærværende sag, er udelukkende båret af procesøkonomiske hensyn og savner nærmere støtte i lovforarbejderne. Hvis der skal ske fravigelse af det utvetydige udgangspunkt

om nævningebehandling i § 686, stk. 4, nr. 2, må der kræves faste holdepunkter herfor, og sådanne holdepunkter findes ikke.

Retsgrundlag

Retsplejelovens § 686, stk. 2, og stk. 4, nr. 2, lyder således:

”Stk. 2. Doms mænd medvirker i straffesager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse, medmindre andet følger af stk. 3 og 4. Doms mænd medvirker endvidere, hvis sådan behandling er foreskrevet efter regler i andre love.

...

Stk. 4. Nævninger medvirker i

...

2) straffesager, hvor der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68 eller dom til forvaring i medfør af straffelovens § 70...”

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår, om straffesagen mod T er afvist med rette.

Efter retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 2, medvirker nævninger bl.a. i straffesager, hvor der bliver spørgsmål om dom til forvaring i medfør af straffelovens § 70.

I denne sag har T nægtet sig skyldig, og anklagemyndigheden har nedlagt påstand om, at det har sit forblivende med en allerede idømt forvaring.

Højesteret finder, at bestemmelsen i retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 2, må forstås sådan, at den ikke angår sager, hvor anklagemyndighedens påstand er, at det har sit forblivende med en allerede idømt forvaring.

Højesteret ophæver herefter den påkærede kendelse og hjemviser sagen til byretten til fortsat behandling uden medvirken af nævninger.

Thi bestemmes:

Den påkærede kendelse ophæves, og sagen hjemvises til byretten til fortsat behandling uden medvirken af nævninger.

**UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS RETSBOG**

Den 16. februar 2018 holdt Østre Landsret møde i retsbygningen, Bredgade 42, København.

Som dommere fungerede landsdommerne John Mosegaard, Jan Uffe Rasmussen og Agnete Ergarth Skouv (kst.), førstnævnte som rettens formand.

Der foretoges

13. afd. nr. S-367-18:

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Poul Hauch Fenger, besk.)

Ingen var indkaldt eller mødt.

Der fremlagdes udskrift af retsbogen fra Svendborg Ret (99-1186/2017) med bilag samt rettens fremsendelsesbrev af 2. februar 2018.

Anklagemyndigheden har kæret Svendborg Rets kendelse af 1. februar 2018, hvorefter sagen afvises med påstand om, at sagen hjemvises med henblik på hovedforhandling under medvirken af domsmænd.

Landsretten har ikke modtaget skriftlige indlæg i anledning af kæremålet.

Efter votering afsagdes

k e n d e l s e :

Landsretten er enig i byrettens resultat og begrundelsen herfor.

Landsretten stadfæster derfor byrettens kendelse.

T h i b e s t e m m e s :

Byrettens kendelse stadfæstes.

Sagen sluttet.

Retten hævet.

(Sign.)

— — —

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den 16-02-2018

Peter Jansen
Sektionsleder

Udskrift af retsbogen

Den 1. februar 2018 kl. 09.15 blev retten sat af retsassessor Ulla Storm med domsmændene og .

Retsmødet var offentligt. Reglerne i retsplejelovens §§ 66, stk. 2, og 91 er overholdt.

Rettens nr. 11-1186/2017
Politets nr. 2300-70312-00032-17

Anklagemyndigheden
mod
T

Anklager Maria Blomsterberg var mødt for anklagemyndigheden.

Der blev fremlagt anklageskrift af 11. maj 2017 med bilag.

Advokat Poul Hauch Fenger var mødt som beskikket forsvarer.

T var mødt og bekræftede navn og fødselsdato.

Tiltalte blev gjort bekendt med, at han ikke havde pligt til at udtale sig.

Forsvareren henviste til sin skrivelse af den 31. januar 2018 og anmodede om ophævelse af rejseforbeholdet, idet han henviste til den faste og langvarige klientrelation og til karakteren af den rejste tiltale.

Retten ophævede på baggrund af det anførte rejseforbeholdet.

På rettens forespørgsel tilkendegav anklageren, at der ikke, som anført i anklageskriftet, fra anklagemyndighedens side vil blive nedlagt påstand om fængselsstraf, men i stedet vil blive nedlagt påstand om, at det har sit forblivende med den af Østre Landsret den 9. oktober 2012 idømte dom til forvaring.

Da retten af egen drift skal prøve, om den har saglig kompetence til at behandle straffesagen, og om nævninger skal medvirke, jf. retsplejelovens § 691, stk. 1, blev spørgsmålet om sagens behandling uden medvirken af nævninger procederet.

Anklageren begærede sagen behandlet uden medvirken af nævninger, idet hun henviste til en udtrykt afgørelse fra retten i Lyngby den 5. oktober 2016,

hvor retten under medvirken af domsmænd havde taget anklagemyndighedens påstand om, at det havde sit forblivende ved en tidligere idømt dom til forvaring, til følge.

Forsvareren påstod sagen afvist og henviste til, at anklagemyndighedens påstand kræver medvirken af nævninger.

Tiltalte havde lejlighed til at udtale sig.

Retten afsagde sålydende

Kendelse:

Sager, hvori der er spørgsmål om forvaring, jf. straffelovens § 70, behandles efter retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 2, under medvirken af nævninger.

Straffelovens § 72, stk. 3 indeholder hjemmel til, at retten uden medvirken af nævninger ved kendelse kan træffe afgørelse om ophævelse eller ændring af en foranstaltning omfattet af straffelovens § 72, stk. 2, jf. § 70, herunder ændring i anledning af ny kriminalitet, og en sådan behandlingsmåde forudsætter ved ny kriminalitet, at der foreligger erkendelse. I modsat fald må afgørelsen vedrørende stillingtagen til ny kriminalitet træffes ved ny dom.

Tiltalte har nægtet sig skyldig, og der er rejst tiltale ved anklageskrift af den 11. maj 2017, ved tillægsanklageskrift nr. 1 af den 22. november 2017 og ved tillægsanklageskrift nr. 2 af den 1. december 2017. Dette indebærer, at retten, såfremt tiltalte findes skyldig, ved dom skal tage stilling til hvilken sanktion, der skal idømmes.

Anklagemyndigheden har ved retsmødets start tilkendegivet, at anklagemyndigheden ikke, som anført i anklageskriftet, vil nedlægge påstand om fængselsstraf, men derimod vil nedlægge påstand om, at det har sit forblivende med den af Østre Landsret den 9. oktober 2012 idømte dom til forvaring.

Som anklagemyndighedens påstand er formuleret, vil dette efter rettens opfattelse indebære en stillingtagen til spørgsmålet om forvaring som sanktion for den nu begåede kriminalitet, og påstanden må i lighed med en påstand om dom til forvaring kræve medvirken af nævninger, jf. retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 2. Der er hverken i bestemmelsens ordlyd eller i dens forarbejder grundlag for at anlægge en fortolkning, hvorefter dom i anledning af ny kriminalitet om, at det har sit forblivende med den allerede afsagte dom til forvaring, kan afsiges uden medvirken af nævninger.

Anklagemyndighedens anmodning om behandling af straffesagen uden medvirken af nævninger, tages herefter ikke til følge, hvorfor

bestemmes:

Sagen afvises.

Anklageren kærede kendelsen.

Sagen sluttet.

Retten hævet kl. 10.25.

Ulla Storm

retsassessor

/nnf

Udskriftens rigtighed bekræftes.

RET TEN I SVENDBORG, den 2. februar 2018

Signe Møller

retsassistent